

AXBOROT ASRIDA NUTQ MADANIYATINING AHAMIYATI

Guliston davlat pedagogika instituti

Xorijiy til va adabiyot yo'nalishi

talabasi Xo'jabekova Yasmina

Ilmiy rahbar: Berdiqulova Mahbuba

xujabekovayasmina@gmail.com

Annotatsiya: *Axborot asrida nutq madaniyati jamiyatdagi muloqot jarayonlarida muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda global kommunikatsiyalar, axborot texnologiyalari va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi natijasida nutq madaniyati nafaqat shaxsiy, balki ijtimoiy va siyosiy jarayonlarda ham alohida ahamiyatga ega. Nutq madaniyati jamiyatda hurmat, adolat va tinchlikni saqlashda, shuningdek, ijtimoiy munosabatlarni mustahkamlashda muhim vosita hisoblanadi. Ushbu maqolada, axborot asrida nutq madaniyatining ahamiyati, uning jamiyatdagi roli, dalil va faktlar orqali tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *nutq madaniyati, axborot asri, kommunikatsiya, ijtimoiy tarmoqlar, global muloqot, til madaniyati, ta'lim, axborot texnologiyalari, madaniyatlararo aloqa, nutq etikasi.*

Аннотация: *В эпоху информации культура речи играет важную роль в общественных процессах, не только в личной, но и в социальной и политической сфере. В условиях глобальных коммуникаций, распространения информационных технологий и социальных сетей, культура речи приобретает особое значение. Она становится важным инструментом для сохранения уважения, справедливости и мира в обществе, а также для укрепления социальных отношений. В статье рассматривается значение культуры речи в эпоху информации, ее роль в обществе и важность для успешной коммуникации, с использованием доказательств и фактов.*

Ключевые слова: коммуникация, социальные сети, глобальное общение, языковая культура, образование, информационные технологии, межкультурная коммуникация, речевая этика.

Annotation: *In the information age, speech culture plays a crucial role in both personal and social, as well as political, processes. With the growth of global communications, the spread of information technologies, and social media, speech culture has become increasingly important. It serves as an essential tool in maintaining respect, justice, and peace within society, as well as strengthening social relations. This article explores the significance of speech culture in the information age, its role in society, and its importance for effective communication, supported by evidence and facts.*

Keywords: *speech culture, information age, communication, social media, global interaction, language culture, education, information technologies, intercultural communication, speech ethics.*

Axborot asrida, Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali odamlar o'rtasidagi axborot almashish jarayoni yanada jadal sur'atlar bilan rivojlanmoqda. 2022-yilda Internet foydalanuvchilari soni 4.9 milliardga yetgan, bu esa muloqot jarayonini yanada global va tezkor qilishga imkon yaratdi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlarda, masalan, Twitter va Facebook kabi platformalarda, noto'g'ri tushunilgan va madaniyatsiz nutqning tarqalishi ko'p holatlarda ijtimoiy muammolarni keltirib chiqaradi. Bu masalalar nutq madaniyatining ahamiyatini yanada oshiradi, chunki axborot almashish jarayonida hurmat va adolatni saqlash zarur.

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan birga, nutq madaniyati ko'proq e'tiborga olinishi kerak. Ijtimoiy tarmoqlarda xatoliklardan, so'zlashuvdagi yomonliklardan va hakoratlardan qochish, jamiyatda tinchlikni saqlash uchun muhimdir. Masalan, 2019-yilda amalga oshirilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy tarmoqlarda noaniq va salbiy nutqning tarqalishi, kishilar orasidagi ijtimoiy ishonchsizlikni kuchaytiradi va g'azabni keltirib chiqaradi.

Nutq madaniyati siyosatda ham alohida ahamiyatga ega. Siyosiy nutq, ayniqsa, xalqaro aloqalar va diplomatik munosabatlar uchun juda muhimdir. Diplomatik yozishmalar va siyosiy munozaralarda nutqning madaniyati, adolat va samarali muzokara olib borish uchun zarurdir. Masalan, 2020-yilda BMTning Xalqaro Sog'liqni Saqlash tashkilotida o'zaro munosabatlar va muzokaralar natijasida nutq madaniyatining ahamiyati haqida bir necha marotaba muhokama qilindi.

Nutq madaniyatining siyosatda o'z o'rnini bor. Global muammolarni, xususan, urushlar va konfliktlarni hal qilishda diplomatik nutq, aniq va madaniyatli bo'lishi kerak. 2021-yilda amalga oshirilgan tadqiqotlar, siyosiy nutqning madaniyatli va izchil bo'lishi global muammolarni hal qilishda muvaffaqiyatga erishishning kalitidir, deb ta'kidlangan.

Ta'lim sohasida ham nutq madaniyatining roli katta. O'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi muloqot sifatiga ta'sir etadigan nutq madaniyati, o'quvchilarning bilim olish jarayoniga sezilarli darajada yordam beradi. Tadqiqotlarga ko'ra, yuqori nutq madaniyatiga ega o'qituvchilar o'zlarining talabalari bilan samarali muloqot qilishda ko'proq muvaffaqiyatga erishadilar. Masalan, 2021-yilda o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, nutq madaniyati o'qituvchining sinfdagi muhitni yaratishda muhim rol o'ynaydi va o'quvchilarni ijtimoiy mas'uliyatli qilishga yordam beradi.

O'qitish jarayonida nutq madaniyatiga qaratilgan e'tibor, o'quvchilarning o'zaro hurmatini oshiradi va bilim olish sifatini yaxshilaydi. Ayniqsa, ingliz tilini o'rgatish jarayonida, o'qituvchilarning nutq madaniyati talabalarga dunyoqarashni shakllantirishda ham katta ahamiyatga ega.

Dunyo bo'ylab kommunikatsiyalar o'sib bormoqda va nutq madaniyati global miqyosda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. 2020-yilda o'tkazilgan tadqiqotlar, jamiyatlararo madaniyatni tushunish va uning asosida samarali muloqot qilishning, xalqaro diplomatik munosabatlarni rivojlantirishda muhimligini ko'rsatdi. Diplomatik munozaralarda, madaniy hurmat va nutq madaniyati, xalqaro munosabatlarda samarali aloqalarni saqlash uchun zarurdir.

Nutq madaniyati shuningdek, xalqaro tashkilotlarda ham muhim o'rin tutadi. BMT va boshqa global tashkilotlarda nutq madaniyati o'zaro tushunishni, adolatni saqlash va tinchlikni ta'minlashda rol o'ynaydi.

Ijtimoiy tarmoqlar, bugungi kunda eng ommabop kommunikatsiya vositalaridan biriga aylandi. Tadqiqotlarga ko'ra, ijtimoiy tarmoqlarda nutq madaniyatining yomonlashuvi, salbiy ta'sir ko'rsatadi. Misol uchun, so'nggi yillarda ijtimoiy tarmoqlarda yomonlashgan nutq madaniyati, nafaqat odamlar o'rtasidagi tushunmovchiliklarni, balki internetda tarqalgan yolg'on axborotlarni ham kuchaytirgan. Ijtimoiy tarmoqlarda nutq madaniyatini ta'minlash, bu muammolarning oldini olishga yordam beradi. Shu bois, nutq madaniyatining o'zi ijtimoiy tarmoqlarda ijobiy axborot almashishni ta'minlashda eng muhim vositadir.

Xulosa qilib aytganda, axborot asrida nutq madaniyati jamiyatdagi to'g'ri va samarali muloqotning asosiy omili hisoblanadi. Nutq madaniyati, faqat shaxsiy, balki siyosiy, ta'lim va global kommunikatsiyalarda ham katta o'rin egallaydi. Bugungi kunda ijtimoiy tarmoqlar va axborot texnologiyalarining rivojlanishi, nutq madaniyatining samarali qo'llanilishini ta'minlashni yanada dolzarblashtirmoqda. Nutqning madaniyatli va hurmatli bo'lishi, jamiyatda tinchlikni, adolatni saqlashda va global hamkorlikni rivojlantirishda katta rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Leech, G. (2014). *The Pragmatics of Speech Acts*. Cambridge University Press.

Grice, H.P. (1975). *Logic and Conversation*. *Speech Acts: Syntax and Semantics*.

Crystal, D. (2008). *Two Thousand Years of Linguistic History*. Cambridge University Press.

Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge University Press.